

Suomen teologinen instituutti
Henrik Perret 22.11.2006

”Salaa kristitty, julkisesti agnostikko”

Tämän jälkeen muuan Joosef, joka oli kotoisin Arimatiasta, pyysi Pilatukselta, että saisi ottaa Jeesuksen ruumiin ristiltä. Hän oli Jeesuksen opetuslapsi, joskin salaa, sillä hän pelkäsi juutalaisia. Pilatus suostui pyyntöön, ja Joosef tuli ja otti ruumiin alas. Paikalle tuli myös Nikodemos, se mies, joka ensi kerran oli käynyt Jeesuksen luona yöllä, ja hänellä oli mukanaan sata mitta mahan ja aaloen seosta. Joh. 19:38–39

”Salaa kristitty, julkisesti agnostikko”!

[27](#) He tulivat taas Jerusalemiin. Kun Jeesus kävi temppelissä, tulivat ylipapit, lainopettajat ja vanhimmat hänen luokseen. [28](#) He kysyivät häneltä: ”Millä valtuuksilla sinä tällaista teet? Kuka sinut on valtuuttanut tekemään tätä?” [29](#) Jeesus vastasi heille: ”Minäkin teen teille kysymyksen. Vastatkaa te ensin minulle, niin minä sanon teille, millä valtuuksilla minä kaikkea tätä teen. [30](#) Oliko Johanneksen kaste peräisin taivaasta vai ihmisistä? Mitä sanotte?” [31](#) He neuvottelivat keskenään: ”Jos sanomme: ’Taivaasta’, hän sanoo: ’Miksi sitten ette uskoneet häntä?’ [32](#) Sanoisimmeko sitten: ’Ihmisistä?’” Mutta he pelkäsivät kansaa, sillä kaikkien mielestä Johannes oli todella profeetta.

”Salaa kristitty, julkisesti agnostikko”! Mitä se on?

Ehkä Nancey Pearcey, joka on tunnettu kirjoittaja ja mm. ollut Francis Schaeffer –stipendiaattina, on kirjoittanut mielenkiintoisen kirjan, jonka nimi on **Total Truth - Liberating Christianity from its Cultural Captivity**.

*”An evangelical Christian who works on Capitol Hill once told me that God put him there just so he could share the gospel with his colleagues. Sadly, he’s not alone in thinking that God cares only about saving souls, and is uninterested in the legislative battles raging in Congress, much less in renewing the culture through the arts, academia, and entertainment. True, most orthodox Christians think that God hates abortion and is not so thrilled about same-sex marriage. But beyond those “culture-war” issues, many of them have no idea that their faith has implications for all public policies, from welfare to transportation to taxation. **They are privately spiritual, but publicly agnostic ...**”*

Nancey Pearcey seeks to uproot the historic anti-intellectual tendencies of American evangelicalism that have contributed to its banishment from the public square. She traces the long tradition in American evangelicalism of emphasizing the spiritual dimension and denigrating the intellect.

Salaa kristitty – julkisesti agnostikko. Ennen kuin menemme siihen, ajattelin että aiheen voi kääntää myös toisinpäin. Siitä tulee toinen ongelma, asia, jota voi miettiä: salaa agnostikko, julkisesti kristitty. Mitä sillä voisi tarkoittaa? Että julkisivu on kristillinen, että on ”nimikristitty”, mutta faktisesti elää kuin agnostikko, ei ”seurustele” Jumalan kanssa, on niin kuin Kristus sanoo Sardeksen seurakunnan enkelille:

”Sardeksen seurakunnan enkelille kirjoita: ”Näin sanoo hän, jolla on Jumalan seitsemän henkeä ja seitsemän tähteä:”Minä tiedän sinun tekosi. Sinä olet elävien kirjoissa, mutta sinä olet kuollut. [2](#) Herää ja vahvista sitä, mikä vielä on jäljellä, sitä, mikä jo oli kuolemaisillaan. Olen havainnut, että tekosi eivät täytä minun Jumalani vaatimusta. [3](#) Muista, kuinka kuulit sanan ja otit sen vastaan,

tarkkaa sitä ja tee parannus. Ellet ole hereillä, minä tulen kuin varas, yllätän sinut hetkellä, jota et aavista."

Enhkä täällä tänään on niitä – meitä – joiden pitää kohdata tuo kysymys: julkisesti kristitty, salaa agnostikko? "Olet elävien kirjoissa" tai niin kuin vanhassa kirkkoraamatussa sanotaan: "sinulla on se nimi, että elät, mutta sinä olet kuollut." (οἶδά σου τὰ ἔργα ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ)

Kristus tietää, tuntee.

Mutta tänään meillä on toinen aihe: salaa kristitty, julkisesti agnostikko.

1. Ongelmana uskon privatisoituminen

Nancy Pearcey on puuttunut tärkeään ongelmaan, uskon privatisoitumiseen. Lähdetään virheellisesti siitä, että agnostinen suhtautuminen julkisiin asioihin on neutraali. Uskonnonvapaus tarkoittaa uskonnosta vapautumista, ei sitä, mistä uskonnonvapaudessa varsinaisesti on kysymys: oikeudesta harjoittaa uskontoaan, uskoaan, sekä luonnollisesti myös oikeudesta olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen.

Uskon ja uskonnon työntäminen yksityissektorille tarkoittaa per definitionem sitä että ns. postkristillisestä kulttuurista tulee agnostinen.

Yhteiskunnassamme tätä linjaa ovat esim. ajaneet vihreät (Irina Krohn ym.). Kirkko irti valtiosta, uskonnonopetus pois koulusta! Päiväkodit, koulut, sairaalat ja vanhainkodit yms. – kaikki julkiset paikat on tyhjennettävä uskosta ja uskonnosta. Tämä on humanistien linja. Heidän mukaansa se tarkoittaa sitä, ettei valtio tai julkinen taho ota kantaa, vaan on neutraali.

Sen lisäksi ajetaan eettistä "vapautta": ihmisillä pitää olla oikeus järjestää esim. perheasioitaan haluamallaan tavalla. Ruotsissa jo kolme taho on ollut vaatimassa polygamian hyväksymistä – jos joku haluaa elää useamman partnerin kanssa, se on hänen yksityisasiansa, eikä esim. valtion pidä puuttua siihen millään tavalla.

Uskon privatisoituminen tarkoittaa myös sen *marginalisoitumista*. Sen vaikutus olkoon rajattu. "Antakaa ihmisten itse päättää vakaumuksistaan". Kuulostaa asialliselta ja kohtuulliselta vaatimukselta, mutta onko se sitä?

Edelleen voisimme muistattaa siitä, että juuri tällaista uskon privatisoitumisen linjaa on ajettu myös teologisissa tiedekunnissa. "Neutraalit", ts. agnostiset metodit, edellyttävät kriittistä tutkimista, ilman Jumalaa. Raamattua tutkitaan kuten mitä tahansa kirjaa. UT:sta ei saa tulla VT:n auktoriteetti eikä tulkinta-avain. Sen takia on myös käännöstyöt yritetty tehdä niin, ettei turhia kuvitelmia tekstien yhteenkuuluvuudesta ylläpidetä. Se ei tietenkään sulje pois sitä mahdollisuutta, että UT on käyttänyt VT:n tekstejä, mutta ei niin päin, että voitaisiin osoittaa, että jokin VT:n profetia olisi toteutunut UT:ssa.

Jumala on "tekijä", jota ei voi ottaa huomioon. Tutkimus lähtee nollassa, ikään kuin Jumalaa ei olisi olemassa.

Lähes joka puolella maailmaa törmätään myös koulujen opetussuunnitelmissa evoluutioteoriaan ja sen opettamista koskevaan väittelyyn. Evoluutioteoriaa on pakko opettaa, ja monissa maissa sitä on pakko pitää "viimesenä totuutena", eikä ID:sta saa kertoa mitään (mahdollisesti uskontotunneilla, jos niitä on opetusohjelmassa).

Tapio Puolimatka on erinomaisen tärkeässä kirjassaan *Usko, tieto ja myytit* (2005) puuttunut tähän ongelmaan. Hän korostaa, että agnostisismi johtaa käytännössä ateismiin.

Agnostisismi johtaa käytännössä melko samanlaiseen asenteeseen kuin ateismi: koska ateisti olettaa, ettei Jumala ole olemassa, hän pitää itsestään selvänä, ettei voi olla tekstikokoelmaa, joka on Jumalan sanallista ilmoitusta. Agnostikko puolestaan olettaa, ettei Jumalasta voi saada tietoa. Tämä johtaa usein käytännössä siihen, ettei agnostikko etsi tietoa Jumalasta esimerkiksi tutustumalla tekstikokoelmiin, jotka väittävät olevansa Jumalan ilmoitusta. Tällöin Jumalan ilmoitus torjutaan periaatteellisella tasolla. Tämä asenne on kuitenkin ongelmallinen: jos Jumalan voi parhaiten oppia tuntemaan hänen sanallisen ilmoituksensa välityksellä, sanallisen ilmoituksen periaatteellinen torjuminen sulkee tien Jumalan tuntemiseen.

--

Niiniluodon mukaan suhtautuminen Jumalan ilmoitukseen erottaa "uskonnon" ja "tieteen" toisistaan. "Uskonossa" turvaututaan Jumalan ilmoitukseen tiedon lähteenä, kun taas tieteessä kaikki alistetaan kriittiseen tarkasteluun. Hän ei pidä Jumalan aidon ilmoituksen olemassaoloa edes teoreettisena mahdollisuutena.

Niiniluodon mielestä tieteellinen maailmankatsomus on läpikotaisin epädogmaattinen, avoin ja kriittinen. Avoimuuden ja kriittisyyden nimissä hän sulkee pois ajatuksen, että olisi olemassa Jumalan ilmoitus ja että tämä ilmoitus voisi toimia tiedon lähteenä. Tällainen avoimuuden nimissä tapahtuva poissulkeminen tuntuu paradoksaaliselta, erityisesti koska tämän poissulkemisen perusteluksi ei esitetä mitään argumenttia. Eikö kriittisyys edellyttäisi avoimuutta mahdollisuudelle, että olisi olemassa Jumalan ilmoitus, jonka luotettavuudesta on mahdollista vakuuttua kriittisen tarkastelun pohjalta? Jos teisitinen vaihtoehto suljetaan pois ohjelmanjulistuksenomaisesti ilman perustelua, jää epäselväksi, millä tavalla kriittisyyden vaatimukset toteutuvat. Millä perusteella tällaista lähestymistapaa yleensä voidaan pitää kriittisenä ja avoimena? Eikö ole dogmaattista pitää ehdottomasti kiinni siitä, että aitoa Jumalan ilmoitusta ei ole olemassa? Jos kaikki lähtökohta-oletukset pitää alistaa kriittiseen ja avoimeen keskusteluun, niin eikö tämä naturalistinen lähtökohta-oletus tulisi arvioida kriittisesti, vai onko se suojattu kaikelta kritiikiltä?

(Puolimatka, s. 184–185)

2. Usko ja tiede

Alvin Plantinga (1996;2000) kritisoi oletusta, jonka mukaan on olemassa yksi yhtenäinen tieteellinen metodi. Hänen mukaansa tieteessä ei ole yhtä ainoaa lähestymistapaa vaan useita toistensa kanssa kilpailevia lähestymistapoja.

--

Yksi tekijä, mikä Plantingan mukaan kyseenalaistaa ajatuksen tieteen metodin yhtenäisyydestä on, ettei suuri osa tieteellisestä tutkimuksesta voi olla uskonnollisesti neutraalia.

(Puolimatka, 2000, s. 65)

Plantinga ehdottaakin seuraavanlaista mallia: mitä keskeisemmin tieteellinen tutkimusalue pyrkii lisäämään ymmärrystä siitä, mitä tarkoittaa olla ihminen, sitä vaikeampi sen on olla uskonnollisesti neutraali.

Edellä käyty pikku pohdinta johtaa väitteeseen, että on helppo ajautua malliin "salaa kristitty, julkisesti agnostikko", teologina, tutkijana, julkisen toiminnan

agenttina (opettajana, lehtimiehenä/-naisena jne.) koska naturalistinen konsepti on kritiikittömästi hyväksytty. Se on ajan henki.

Kaikissa diktatuureissa edellä oleva malli toimii pakostakin: saat ajatella mitä ajattelet, mutta sinun on pakko toimia hyväksytyjen sääntöjen mukaisesti.

Eräs syy löytynee "demokratiasta". Totuus ei ole totuus, vaan siitä äänestetään "demokraattisesti".

Toinen syy lienee siinä, että olemme kadottaneet Lutherin opin kahdesta regimentistä. Ollaan toistaiseksi kristittyjä omissa piireissämme, seurakunnassa, järjestöissä, rukouspiirissä, "rukouskammarissa", mutta vaikuttaminen yhteiskunnassa on jäänyt vähemmälle huomiolle, koska "emme enää elä kristillisessä kulttuurissa".

Mutta syyksi osoittautuu myös julistuksen yksipuolisuus.

Charles Malik, entinen Libanonin Yhdysvaltain suurlähettiläs, korostaa että kristityillä ihmisillä on kaksi tehtävää: *"saving the soul, saving the mind."* Hän korostaa, että kirkot laiminlyövät jälkimmäisen tehtävän.

"I must be frank with you: the greatest danger confronting American evangelical Christianity is the danger of anti-intellectualism. The mind in its greatest and deepest reaches is not cared for enough. But intellectual nurture cannot take place apart from profound immersion for a period of years in the history of thought and the spirit. People who are in a hurry to get out of the university and start earning money or serving the church or preaching the gospel have no idea of the infinite value of spending years of leisure conversing with the greatest minds and souls of the past, ripening and sharpening and enlarging their powers of thinking. The result is that the arena of creative thinking is vacated and abdicated to the enemy. Who among evangelicals can stand up to the great secular or naturalistic or atheistic scholars on their own terms of scholarship? Who among evangelical scholars is quoted as a normative source by the greatest secular authorities on history or philosophy or psychology or sociology or politics? Does the evangelical mode of thinking have the slightest chance of becoming dominant mode in the greatest universities of Europe and America that stamp out entire civilization with their spirit and ideas?"

"Evangelicals have been living on the periphery of responsible intellectual existence." (Malik).

3. Anti-intellektualismin vaara

Uskosta tulee kokemus, jonka vaikutus jää vain "tunnetasolle". Sen sijaan että usko liittyisi rankenteisiin, se rajataan vain yksityiselämään kuuluvaksi asiaksi. Malik puhuu siitä, että tulisi viettää vuosi tai kaksi vuotta Platonin dialogien tai Augustinuksen *De civitate Dei* -opuksen kanssa, ajattelemalla, tutkimalla, pohtimalla asioita!

Malik on varoittanut siitä, että kristinusko kuolee, mikäli ei ajatella, vaan vain eletään, lauletaan, koetaan jne., ja uskon substanssi jää vähemmälle huomiolle.

Mielestäni Malik on oikeassa. Silti se ei luonnollisesti tarkoita, että uskomme perusta on oma järki tai ihmisjärki. "Salaa kristitty – julkisesti agnostikko" on myötätuuessa. Se on ajan henki, se on myös moraalinen kannanotto: "Hän oli Jeesuksen opetuslapsi, joskin salaa, sillä hän pelkäsi juutalaisia, kerrotaan Arimatian Joosefista.

4. Johtopäätöksiä ja kysymyksiä

Kun mietitään, miten muut ovat toimineet ja lobbailleet yhteiskunnassamme, voidaan kriittisesti miettiä, miten voisimme ja miten meidän ehkä tulisi toimia.

- SETA. Muutama vuosi pieni joukko ihmisiä torjui koko homokeskustelun epänormaalina. Nyt paljon julkisuutta, tiedotusvälineissä, kirkossa, työryhmissä jne.
- ISLAM. Kun maahanmuuttajia tuli esim. Englantiin sankoin joukoin, niin muslimiradikaalit lähettivät imaameja ja opettajia, jotka kouluttivat heitä jotta he a) pysyisivät uskossaan, ja b) heistä tulisi terroristeja – siis osasta heistä.
- Mutta myös ID:n kannattajat – muutaman hengen ryhmä....!

Mitä kristityt voisivat tehdä?

Maahanmuuttajia on paljon, "lähetyskenttä on ovillamme", kun ja jos he lähtevät – edes väliaikaisesti takaisin, ja jos he olisivat saaneet kuulla Jeesuksesta, mitä voisi tapahtua? Puuttuuko meiltä visio, strategia?

Sama koskee luonnollisesti muita uskontoja ja ihan tavallisia suomalaisia "agnostikkoja" tai ateisteja.

Mikä on kristityn moraalinen vastuu, mitä osaa näyttelee julistus?

Jeesus on vuorisaarnassaan sanonut:

Te olette maan suola. Mutta jos suola menettää makunsa, millä se saadaan suolaiseksi? Ei se kelpaa enää mihinkään: se heitetään menemään, ja ihmiset tallaavat sen jalkoihinsa.

14 "Te olette maailman valo. Ei kaupunki voi pysyä kätöksässä, jos se on ylhäällä vuorella. 15 Eikä lamppua, kun se sytytetään, panna vakan alle, vaan lampunjalkaan. Siitä sen valo loistaa kaikille huoneessa oleville. 16 Näin loistakoon teidänkin valonne ihmisille, jotta he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät Isääne, joka on taivaissa.

Ja Pietari korostaa:

Rakkaat ystävät, te jotka asutte muukalaisina vieraassa maassa. Minä kehotan teitä pysymään erossa tämän maailman himoista, jotka sotivat sielua vastaan. 12 Eläkää moitteettomasti pakanoiden keskellä, jotta he teitä pahantekijöiksi panetellessaan havaitsisivatkin hyvät tekonne ja ylistäisivät Jumalaa sinä päivänä, jona hän kohtaa heidät. 1 Piet. 2:11-12

HP

Nancy Randolph Pearcey is the Francis A. Schaeffer Scholar at the World Journalism Institute, where she teaches a worldview course based on the study guide edition of *Total Truth: Liberating Christianity from Its Cultural Captivity* (www.totaltruthbook.com). In 2005, *Total Truth* won the ECPA Gold Medallion Award in the Christianity & Society category, in addition to an Award of Merit in the Christianity Today book awards.

A former agnostic, Pearcey studied violin in Heidelberg, Germany, in the early 1970s and then traveled to Switzerland to study Christian worldview under Francis Schaeffer at L'Abri Fellowship. After graduating from Iowa State University with a Distributed Studies degree (philosophy, German, music), she earned a master's degree in Biblical Studies from Covenant Theological Seminary in St. Louis, then pursued further graduate work in the history of philosophy at the Institute for Christian Studies in Toronto (with emphases on ancient and Reformational philosophy).

Pearcey is currently a senior fellow at the Discovery Institute, where the focus of her work is on the cultural and philosophical implications of the evolution controversy. A frequent public lecturer, Pearcey has spoken to actors and screenwriters in Hollywood; students and faculty at universities such as Dartmouth, Stanford, USC, and Princeton; scientists at national labs such as Sandia and Los Alamos; staffers at Congress and the White House; and various activist and church groups around the country, including the Heritage Foundation in Washington, D.C. She has appeared on NPR, and a lecture based on *Total Truth* was broadcast by C-SPAN.

Pearcey began writing in 1977 for the nationally distributed *Bible-Science Newsletter*, where for 13 years she wrote pioneering in-depth monthly articles on issues related to science and Christian worldview. In 1991 she became the founding editor of "BreakPoint," a national daily radio commentary program, and continued as the program's executive editor for nearly nine years, heading up a team of writers. Under her leadership, the program grew into an influential organ for teaching a Christian worldview perspective on current events, with an estimated weekly audience of five million. She was also policy director and senior fellow of the Wilberforce Forum, and for five years coauthored a monthly column in *Christianity Today*.

Pearcey has served as a visiting scholar at Biola University's Torrey Honors Institute, managing editor of the science journal *Origins & Design*, an editorial board member for Salem Communications Network, and a commentator on Public Square Radio. Her articles have appeared in numerous journals and magazines, including the *Washington Times*, *Human Events*, *First Things*, *Books & Culture*, *World*, *Pro Rege*, *Human Life Review*, *American Enterprise*, *The World & I*, *Homeschool Enrichment*, *Christianity Today*, and the *Regent University Law Review*.

Pearcey has authored or contributed to several works, including *The Soul of Science, which treats the history of science and Christianity*, and the bestselling, award-winning *How Now Shall We Live?* She was invited to contribute the Foreword in *The Right Questions*, as well as chapters in *Mere Creation*, *Of Pandas and People*, *Pro-Life Feminism*, *Genetic Ethics*, *Signs of Intelligence*, *Reading God's World*, *Uncommon Dissent*, and a Phillip Johnson Festschrift titled *Darwin's Nemesis*.

Pearcey resides in Northern Virginia, where she and her husband are homeschooling the second of their two sons. She can be contacted at npearcey@worldji.com